

Skötselplan för Kolbrånas naturreservat i Vetlanda kommun

Skötselplanens giltighetstid	2
1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1. Administrativa data	3
2.2. Prioriterade bevarandevärden.....	4
2.3. Topografi, geologi och hydrologi	4
2.4. Historik och markanvändning.....	4
2.5. Växt- och djurliv	5
2.6. Friluftsliv	5
2.7. Bebyggelse och anläggningar	6
2.8. Källförteckning.....	6
3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	6
3.1. Övergripande mål med skötseln.....	6
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3. Oplanerade övergripande åtgärder	8
3.4. Friluftsliv och gränser	8
3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. Dokumentation och uppföljning	9
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder.....	9
4.2. Uppföljning av bevarandemål.....	9
5. Bilagor	10

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2026 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 8 september 2026.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en flerskiktad och olikåldrig barrskog med lång kontinuitet av gran och tall och gamla träd på basisk berggrund
- bevara och vårda biologisk mångfald, främst mykorrhizasvampar och kärlväxter, som är knutna till dessa miljöer
- bevara och vårda en markant bäckravin

Syftet ska uppnås genom att:

- barrskogen lämnas i huvudsak till intern dynamik och naturliga processer kompletterat med åtgärder för att gynna enskilda hotade och/eller hänsynskrävande arter, främst kontinuitetsberoende mykorrhizasvampar och kärlväxter
- åtgärder för att gynna kontinuitet av gran och tall och förekomst av gamla träd av gran och tall
- lämna bäckravinen till intern dynamik

2. Beskrivning av området

2.1. Administrativa data

Namn	Kolbråna
Skyddsform	Naturreservat
Areal	12 hektar (ha) varav vatten 0,2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Vetlanda
Socken	Skede
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar (13)
Mittpunktskoordinater	N 63 70458 – E 512511 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Ca 2 km öster om Skede kyrka och tätort
Fastigheter	Del av Kolbråna 1:6 och 3:1 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	11,1 ha
Impediment	0,2 ha
Vatten	0,2 ha
Övrigt	0,5 ha

2.2. Prioriterade bevarandevärden

Naturtyp	Kalkbarrskog
Strukturer	Flerskiktad skog, varierad topografi, kontinuitet av gran och tall
Arter	Kontinuitetskrävande mykorrhizasvamp, bland annat skarp dropptaggsvamp och bitter taggsvamp, tallticka

2.3. Topografi, geologi och hydrologi

Naturreseptatet ligger längs med en bäck som till stor del rinner djupt nedskuren i en brant ravin. Ravinen är en isälvsränna och i några delar är det i stort sett lodräta bergväggar. En del av bäcken har dämats upp.

Jordarten består av morän men det finns också mycket berg i dagen. Berggrunden utgörs av yngre graniter enligt SGU:s berggrundskartering men artförekomsterna i Kolbråna visar att det finns basisk påverkan i berggrunden.

Områdets högsta punkt ligger ca 210 meter över havet och den lägsta punkten ca 160 meter över havet.

Kolbråna ligger i Emåns huvudavrinningsområde.

2.4. Historik och markanvändning

Det finns en karta från Storskiftet år 1791 över Kolbråna. Den kartan visar att övervägande delen av naturreseptatet då var utmarksbete, det vill säga betad skog. Små områden användes som betesmark eller äng. Eftersom stora delar var utmarksbete kan man anta att området har en lång kontinuitet av att vara trädbevuxet.

Området berörs av flera kulturlämningar. Två områden med fossil åkermark (RAÄ L1972:781 och L1972:1165) och en lägenhetsbebyggelse (RAÄ L1972:1084) berör till viss del naturreseptatet. En kvarnmiljö (RAÄ L1972:1065) ligger helt inom naturreseptatet.

Uppströms lämningarna från kvarnmiljön finns ännu dammen kvar. Bäckens har dämats upp i en smal passage av ravinen vars bergväggar utgör en del av dämningen. I utloppet finns ett byggt dämme vars ursprung sannolikt är väldigt gammalt. Både dammen och kvarnen finns med på kartan från Storskiftet år 1791.

2.5. Växt- och djurliv

Kolbråna är ett skogsområde med barrskog där granskog dominerar i fuktiga, låglänta och skuggiga delar och tallskog dominerar i torra, höglänta och solbelysta delar. Dessutom finns delar med blandskog och vissa inslag av lövträd som björk, klibbal och asp. Skogen utgörs mestadels av naturtypen kalkbarrskog som är en barrskog som växer på basisk mark. Skogen i Kolbråna har lång kontinuitet och åldern på träden varierar från gamla grova träd till ganska unga träd. Skogen växer i och längs med en markant bäckravin som sträcker sig i nord-sydlig riktning. I södra delen finns en damm i bäcken. Ravinen är bitvis mycket brant med mer eller mindre lodräta bergväggar i vissa delar. Det förekommer små källdråg här och var och dessa rinner ner mot bäcken. Död ved förekommer sparsamt och främst i svåråtkomliga delar som branter och i ravinen. I området växer det svart trolldruva och tibast och det är växter som vanligtvis växer i ädellövskog men som också kan växa i kalkbarrskog. Det finns många fynd av mykorrhizasvamp som är knuten till kalkbarrskog som tratttaggsvamp, skarp dropptaggsvamp och bitter taggsvamp. Talticka, dropptaggsvamp och blomkålssvamp är andra svamparter som förekommer i Kolbråna och dessa arter växer på eller tillsammans med gammal tall. Även den fridlysta orkidén knärot finns i området. Knärot växer i gamla barrskogar.

Det finns yngre planterad granskog med fuktstråk och förekomst av blåsippa och piprör. Blåsippa och piprör tyder på basiska markförhållanden.

Inför bildande av naturreservatet har länsstyrelsen genomfört en undersökning av bottenfaunan i vattendraget. Inga sällsynta eller ovanliga arter hittades.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.6. Friluftsliv

Kolbråna är inget välbesökt område. Det finns inga stigar eller andra anordningar för besökare.

2.7. Bebyggelse och anläggningar

Kolbråna berörs av två skogsbilvägar och en brukningsväg som passerar igenom naturreservatet. Det finns en damm med dammvall inom naturreservatet.

2.8. Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:4.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1. Övergripande mål med skötseln

Kolbråna ska utgöras av en flerskiktad och olikåldrig barrskog dominerad av gran i fuktiga, låglänta och skuggiga lägen och tall i torra, höglänta och solbelysta lägen. Det ska finnas en lång trädkontinuitet av både gran och tall. Området ska hysa en biologisk mångfald av främst mykorrhizasvampar och kärlväxter som är knutna till en flerskiktad barrskog med lång skoglig kontinuitet på basisk berggrund. Det ska finnas död ved av olika dimensioner och nedbrytningsgrad.

Skogen ska skötas försiktigt där ung gran röjs, främst i de talldominerade delarna. Viss markstörning genomförs för att gynna tallföryngring i de talldominerade delarna. Markstörningen kan också göras i syfte att gynna mykorrhizasvamp. Den yngre skogen restaureras genom att röjning och viss avverkning görs för att gynna en flerskiktning och olikåldrighet i skogen.

Träd som avverkas eller röjs i samband med skötselåtgärder lämnas i första hand som död ved eller används som bränsle vid punktbränning. Om tillräcklig mängd utifrån naturvårdssynpunkt lämnats som stående eller liggande död ved får ris och ved köras ut.

Naturreservatet är ett enda skötselområde med ett delområde.

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1: Äldre barrskog 12 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet domineras av äldre skog (taiga) med gamla och grova tallar i torra, höglänta och solbelysta lägen och gammal grandominerad skog i fuktiga, låglänta och skuggiga lägen i området. Det finns inslag av lövträd av björk, asp och klibbal. Det finns många sällsynta arter av svampar, kärlväxter, mossor och lavar i området. Genom hela området, i nord-sydlig riktning rinner ett mindre vattendrag. Delområde 1a utgörs av yngre grandominerad skog på tydligt basisk mark.

Bevarandemål

Området ska domineras av äldre grandominerad barrskog i fuktiga, låglänta och skuggiga lägen och äldre talldominerad barrskog i torra, höglänta och solbelysta lägen. Det ska finnas gamla träd av både tall och gran och en kontinuitet av trädslagen och även av gamla träd. Det ska finnas död ved. Det ska finnas inslag av lövträd av främst asp och klibbal och främst i fuktiga miljöer. Det ska finnas förutsättningar för en stor artrikedom av mykorrhizasvampar och kärlväxter knutna till äldre skog med gran och tall och med lång kontinuitet. Arealen taiga ska vara minst 9 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Inom delområde 1a genomförs restaureringsåtgärder för att skapa en luckighet i skogen och gynna grovlekstillväxt av främst gran, tall och asp. Restaureringen görs genom röjning och till viss del avverkning för att skapa luckigheten. Den första insatsen genomförs senast år 2031 och fler insatser görs så länge det bedöms behövas.

Löpande skötselåtgärder

- Vid behov görs röjningar av gran och andra trädslag av igenväxningskaraktär för att gynna förekomsten av grova träd av tall, gran och i viss mån lövträd. Detta ska i första hand ske i de talldominerade delarna.
- Vid behov görs störningar av marken genom till exempel grävning, skrapning eller punktbränning för att ta bort

vegetation och humuslager för att gynna förekomsten av mykorrhizasvampar och föryngring av tall.

3.3. Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa för området invasiva eller främmande arter.

Vid behov får åtgärder genomföras för att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.

3.4. Friluftsliv och gränser

Naturreservatets gränser ska markeras och det ska finnas en informationsskylt. I övrigt ska inga anordningar för besökare ställas iordning.

För lokalisering av informationsskylt, se karta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till naturreservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden och kulturvärden genom en lättillgänglig informationstavla som är i gott skick och en informativ hemsida. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavlan ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet har vunnit laga kraft.
- Naturreservatet ska ha en egen sida på Länsstyrelsens webbplats med information om områdets naturvärden och tillgänglighet.
- Informationstavlan ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten.

3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationstavla/or	1	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Restaureringsåtgärder som röjning och viss avverkning av gran	1a	Den första insatsen görs 2026-2031 och upprepas flera gånger om behov finns.
Löpande skötselåtgärder som röjning av främst gran av igenväxningskaraktär	1	Vid behov
Markstörning och punktbränning	1	Vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

2a Artlista

2b Skötselplankarta